

Bæredygtig Turisme i Destination Verdensarv Vadehavet

Bæredygtig Turisme i Verdensarvsområde Vadehavet

Indholdsfortegnelse

3	~~~~~	Forord
3	~~~~~	Fælles fremgang
4	~~~~~	Bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet
5	~~~~~	Vision og strategiske mål
6	~~~~~	Nøgletal fra Vadehavet
8	~~~~~	Enestående universel værdi
10	~~~~~	Muligheder og forpligtelser som verdensarv
12	~~~~~	Vejen til bæredygtig turisme
14	~~~~~	<i>Turisme og naturbeskyttelse</i>
16	~~~~~	<i>Et unikt salgsargument</i>
18	~~~~~	<i>Transport, gøternatning og gastronomi</i>
20	~~~~~	<i>Naturformidling og -undervisning</i>
22	~~~~~	<i>Kapacitetsopbygning og højere standarder</i>
24	~~~~~	Bæredygtig turisme: At gøre det muligt
26	~~~~~	Strategisk mål nr. 1
28	~~~~~	Strategisk mål nr. 2
30	~~~~~	Strategisk mål nr. 3
32	~~~~~	Strategisk mål nr. 4
34	~~~~~	Interessegrupperne
34	~~~~~	Forvaltning
35	~~~~~	Næste trin: Handlingsplanen
35	~~~~~	Sådan kan man bidrage
37	~~~~~	Kontaktoplysninger
38	~~~~~	Kolofon

Arbejdet i forbindelse med strategien for bæredygtig turisme er blevet udført af de 16 medlemmer af den trilaterale arbejdsgruppe for "Sustainable Tourism Strategy" med støtte fra projektet "PROWAD – Protect and Prosper: Sustainable Tourism in the Wadden Sea", som er medfinansieret af Interreg IVB North Sea Region Programme (www.prowad.org).

Forord

FÆLLES TILGANG, FÆLLES ANSVAR

Det er af meget stor betydning for Det Trilaterale Vadehavssamarbejde, at vi for første gang i fællesskab forsøger at skabe positive ændringer indenfor turistbranchen og samtidigt bevare integriteten af verdensarven i Vadehavet.

Strategien er blevet udviklet i samarbejde mellem naturbeskyttelsesorganisationer, regeringer, turistbranchen og NGO'er i Holland, Tyskland og Danmark. Det er en strategi, som giver et overblik over det reelle potentiale for turisme i Vadehavsområdet, og samtidig giver et bud på, hvordan vi alle ved at understøtte og beskytte Vadehavets "enestående universelle værdi" kan drage både sociale, økonomiske og miljømæssige fordele.

Med denne strategi inviteres alle interessegrupper til at samarbejde om at gøre indsatsen til mere end blot ord. I fællesskab med mange interessegrupper har vi gennem to forløb med fælles konsultationer i foråret 2012 og sommeren 2013 diskuteret de muligheder, som bæredygtig turisme i Verdensarv Vadehavet kan føre med sig. Dette gav en mængde værdifulde bidrag til indholdet i strategien, og til hvordan den kan føres ud i livet. Vi modtog mange positive tilbagemeldinger og støtte til den fælles strategi, der af mange opfattes som en ny fælles ramme for samarbejdet mellem flere sektorer på tværs af grænser. Samtidig har vi dog også fået klare tilbagemeldinger om, at der er regionale forskelle, som gør, at forskellige dele af strategien tillægges forskellig vægt i de enkelte lande og områder.

Vi har nu brug for dit engagement til at sætte gang i de handlinger, vi har foreslået, samt din forsikring om, at du vil gøre dit til at gøre de mulige fordele til virkelighed.

Som leder af arbejdsgruppen vil jeg gerne takke alle dem, der har taget del i processen, for deres samarbejdsvilje, engagement og værdifulde bidrag indtil nu, gennem deres deltagelse i de lokale workshops og udfyldelse af spørgeskemaet samt udarbejdelse af strategien.

Mulighederne er der, og jeg er overbevist om, at vi ved at samarbejde kan opnå bæredygtig turisme i dette enestående område.

Ms Elze Klinkhammer

Leder af arbejdsgruppen for udarbejdelse af en Strategi for Bæredygtig Turisme

FREMDRIFT I FÆLLESSKAB

Vadehavet er blevet optaget på UNESCOs prestigefyldte verdensarvsliste på grund af områdets "enestående universelle værdi" (se side 9) og de fremskridt, der er opnået med henblik på beskyttelse og forvaltning af området i mere end en generation.

Områdets verdensarvsstatus understreger vigtigheden af at beskytte og behandle Vadehavet som én økologisk enhed. Herigennem kan vi udvikle et forbedret samarbejde og fælles ansvarlighed over for det globale samfund.

På den 11. Trilaterale Vadehavskonference på Sylt (2010) aftalte ministrene at udvikle en "strategi for udvikling af bæredygtig turisme" for hele Vadehavet. Dette opfylder verdensarvskomiteens krav om en strategi, "som tager højde for områdets integritet og økologiske krav samt giver en ensartet tilgang til turisme i området".

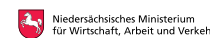
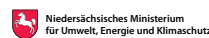
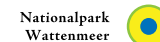
Optagelsen på verdensarvslisten er en mulighed, vi er nødt til at drage fordel af. Den skaber incitamenter for interessegrupperne, særligt med henblik på beskyttelse, turisme og for lokale og regionale samfund.

Denne fælles strategi om bæredygtig turisme i den hollandsk-tysk-danske Destination Verdensarv Vadehavet opfordrer alle interessegrupper til at tage del i virkeliggørelsen. Den beskriver og yder vejledning om, hvordan interessegrupperne kan bidrage aktivt og drage fordel af konventionen om beskyttelse af verdens natur- og kulturarv ved at beskytte Vadehavets naturlige værdier.

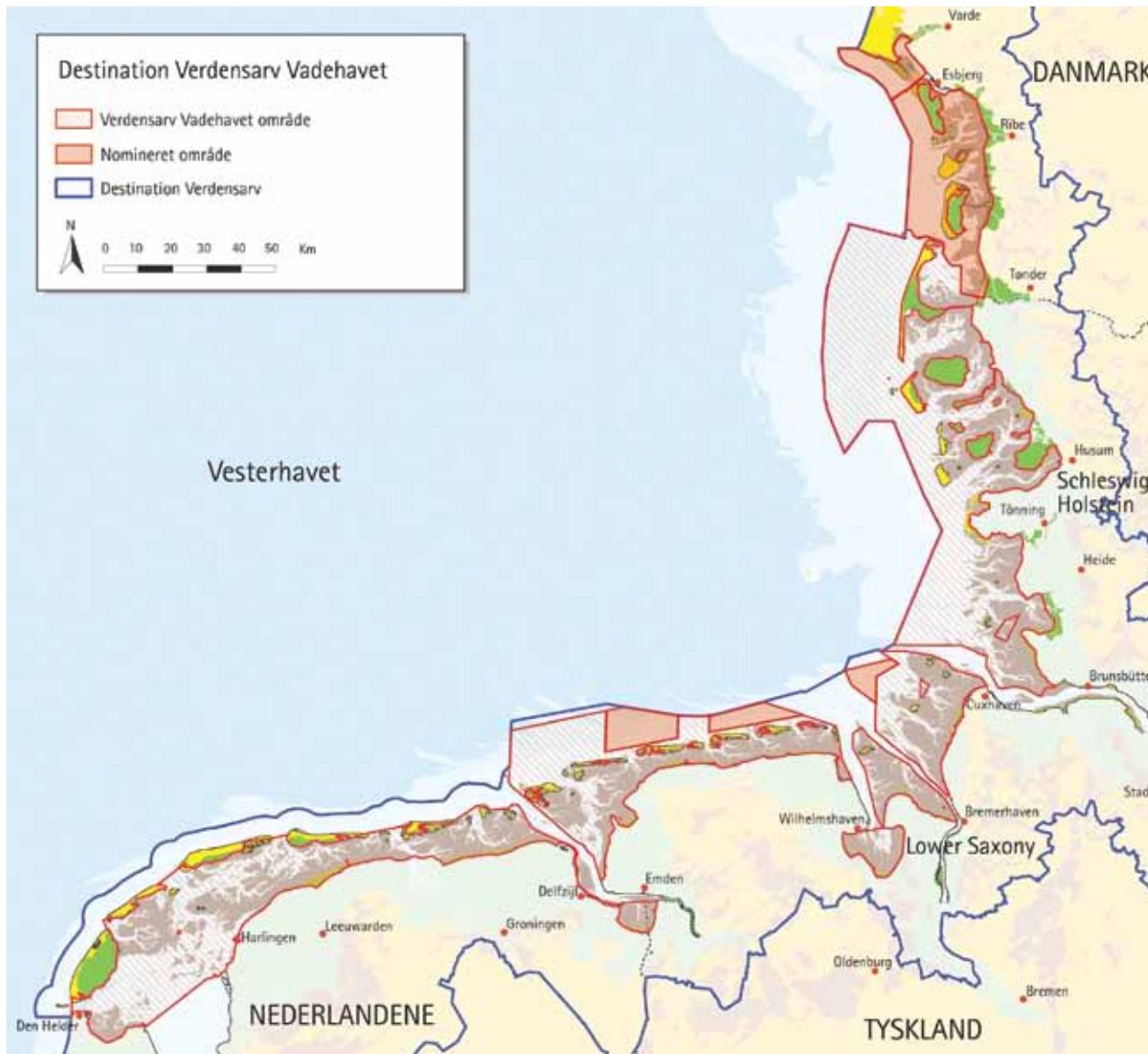
Der findes allerede vellykkede lokale, regionale, nationale og trilaterale initiativer i hele området. Denne strategi skaber en merværdi gennem de synergieffekter og nye partnerskaber der bliver skabt, hvilket styrker interessegruppernes samarbejde og engagement.

En trilateral arbejdsgruppe koordinerer gennemførelsen af strategien, suppleret af en handlingsplan for 2014-17 og fremefter. Arbejdsgruppen vil ligeledes årligt evaluere planen.

Strategien og handlingsplanen er mere end ord - de fastlægger roller og ansvarsområder, som skal udfyldes. Alle interessegrupper opfordres til at engagere sig i udførelsen af opgaverne og arbejde sammen om at gøre Vadehavet til en ægte Verdensarvsdestination.

Bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet

NATURBESKYTTELSE OG TURISME I VADEHAVET

Med den fælles trilaterale vadehavsplan og fælles overvågningsprogram for naturværdierne udgør Det Trilaterale Vadehavssamarbejde den stærke platform, som danner grundlaget for en fælles politik for Verdensarv Vadehavet.

Målet for naturbeskyttelsesindsatsen i Vadehavet er "i videst muligt omfang at opnå et naturligt og bæredygtigt økosystem, hvor naturlige processer kan forløbe uforstyrret".

Omtrent 11.000 km² af Vadehavet er allerede omfattet af beskyttelse i henhold til reglerne for Natura 2000 og national lovgivning i de respektive lande: Naturreservat Vadehavet i Nederlandene, Nationalparkerne i Vadehavet i Nedersaksen, Hamborg og Slesvig-Holsten i Tyskland samt Natur- og Vildtreservat Vadehavet i Danmark.

Vadehavet er samtidig en vigtig turistdestination. På mange af øerne og visse dele af fastlandet udgør indtægter fra turisme den største indtægtskilde og bidrager væsentligt til at understøtte lokal beskæftigelse.

For at undgå negativ indflydelse fra turisme på Vadehavets økosystemer, har alle tre lande udstukket rammer for rekreative aktiviteter, såsom: Information til gæster med vejledninger, zoner, adgangsbegrænsning til sårbare områder og guidede oplevelsesture.

Vadehavet er verdens største sammenhængende system af tidevandspåvirkede sand- og mudderflader med uforstyrrede geologiske og økologiske processer i det meste af området.

VORES VISION FOR VERDENSARV VADEHAVET SOM DESTINATION

Strategien har til formål at skabe en langsigtet grænseoverskridende ramme for udviklingen af bæredygtig turisme i Verdensarvsområdet og omkring Verdensarv Vadehavet.

VISION

Naturbeskyttelse og udvikling af bæredygtig turisme går hånd i hånd i Destination Verdensarv Vadehavet. Dette forhold er karakteriseret ved værdsættelse, forståelse, erfaring og aktiv deltagelse af alle berørte partnere.

Alle som besøger, bor eller arbejder i og omkring Verdensarv Vadehavet er klar over og værdsætter det unikke landskabs "enestående universelle værdi". De engagerer sig i at beskytte disse værdier, så de kan komme både nuværende og fremtidige generationer til gode.

Lokale virksomheder og samfund drager både økonomiske og sociale fordele af de kvalitative tilbud, som understøtter integriteten af Vadehavet og de økologiske fordringer, som en verdensarvsstatus stiller.

DE STRATEGISKE MÅL

1. At sikre at alle interessegrupper har en forståelse for og værdsætter de grundlæggende værdier bag Verdensarv Vadehavet på tværs af landegrænserne.
2. At sikre at interessegrupperne tager ansvar for og bidrager til beskyttelsen af den "enestående universelle værdi" gennem deres engagement i turisme- og produktudvikling.
3. At sikre at turistbranchen leverer ensartet kommunikations- og markedsføringsmateriale samt fremmer Destination Verdensarv Vadehavets høj kvalitets turisttilbud.
4. At sikre at naturbeskyttelsen, turismen og de lokale samfund drager fordel af verdensarvsstatussen.

BÆREDYGTIG TURISME: DEFINITION

UNESCO definerer bæredygtig turisme, som "turisme der respekterer både de lokale beboere og de rejsende, kulturarven og miljøet".

Verdensarvssteder er tit vigtige rejssemål, som giver gode muligheder for lokal økonomisk vækst og langsigtet bæredygtighed, hvis de forvaltes på rette vis. Visionen bag UNESCOs nye program for verdensarven og bæredygtig turisme er:

"Verdensarvs- og turismeaktørerne deler ansvaret for at beskytte vores fælles kultur- og naturarv af "enestående universel værdi" samt for bæredygtig udvikling gennem en hensigtsmæssig turistforvaltning."

Begrebet bæredygtig udvikling i henhold til Verdenskommissionen for Miljø og Udvikling i "Our Common Future" (1987) udgør ligeledes en rettesnor i forbindelse med positioneringen af denne strategi. Indenfor disse rammer er bæredygtig udvikling det, som "opfylder den nuværende generations behov uden at skade muligheden for, at fremtidige generationer kan opfylde deres behov".

BÆREDYGTIG TURISME I DESTINATION VERDENSARV VADEHAVET:

1. har forståelse for Vadehavets naturlige værdier og påtager sig det globale ansvar for områdets beskyttelse som et resultat af dets status som verdensarv.
2. bidrager til beskyttelsen, bevarelsen og præsentationen af Verdensarv Vadehavet.
3. fremmer samarbejdet med og involverer turismeaktørerne i arbejdet med at forbedre beskyttelsen af områdets værdier samtidig med at der skabes indtjening og negative påvirkninger fra turisme minimeres.
4. formidler Verdensarv Vadehavet på en hensigtsmæssig, ensartet og udførlig måde for at øge kendskabet til og forståelsen for området og dets beskyttelse.
5. dækker nuværende og fremtidige generationers samfundsmæssige og økonomiske behov samtidigt med at målene for områdets beskyttelse opretholdes.
6. giver mulighed for turisme af høj kvalitet og med lille miljøpåvirkning (produkter, tjenesteydelser, faciliteter), som tager hensyn til områdets økologiske balance.
7. bidrager til regional udvikling.

Nøgletal

Vadehavet kan fremvise nogle imponerende statistikker med hensyn til dyreliv, miljø og størrelse...

**10
million**

10 millioner turister besøger årligt Destination Verdensarv Vadehavet med ca. 50 millioner overnatninger, og der er årligt 30-40 millioner endags besøgende.

**€3-5
milliarder**

3-5 milliarder euro i anslået årlig omsætning indenfor turisme i Vadehavsregionen.

**3,7
million**

3,7 millioner mennesker bor på fastlandet i og omkring Verdensarv Vadehavet, og 75.000 mennesker bor på øerne.

**14.700
km²**

Vadehavet dækker 14.700 km² og deraf er 11.000 km² naturparker, nationalparker og fredede områder, som udgør et verdensarvssted.

500 km

500 km uafbrudt kystlinje ud til Nordsøen i Holland, Tyskland og Danmark.

6 million

6 millioner trækfugle kan opholde sig på samme tid i Vadehavet, og i gennemsnit passerer 10-12 millioner trækfugle gennem området hvert forår og efterår.

Enestående Universel Værdi

HVAD ER "ENESTÅENDE UNIVERSSEL VÆRDI"?

Det overordnede mål bag Verdensarvskonventionen er beskyttelsen af kultur- og natursteder af "enestående universel værdi" for verdens befolkning samt bevarelse af disse steder for fremtidige generationer.

Steder, som ønsker at blive optaget på verdensarvslisten, skal bevise overfor UNESCO, at de har såkaldt "enestående universel værdi". Enestående universel værdi vil sige en kulturel eller naturrelateret værdi, der er enestående, ikke kun for befolkningen i det pågældende land, men for hele menneskeheden, både nu og fremover.

Enestående Universel Værdi

Stedet opfylder ét eller flere verdensarvskriterier.

Stedet opfylder om nødvendigt kravene til integritet og ægthed.

Stedet opfylder kravene vedrørende beskyttelse og forvaltning

Figur med de tre søjler for **enestående universel værdi** inden for rammerne af konventionen om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv. Alle tre kriterier skal opfyldes, for at stedet anses for at have enestående universel værdi.

DERFOR ER VADEHAVET VERDENSARV

KRITERIER

Den hollandsk-tyske del af Vadehavet blev optaget på verdensarvslisten i 2009 på baggrund af dens geologi, økologi og biologiske mangfoldighed, som er af global værdi. Den danske del blev optaget i juni 2014.

Vadehavet er verdens største sammenhængende system af tidevandspåvirkede sand- og mudderflader med uforstyrrede geologiske og økologiske processer i det meste af området. Det omfatter en lang række overgangsråder mellem land-, hav- og ferskvandsmiljøer, og det er rigt på dyre- og plantearter, som er særligt tilpassede til de krævende miljømæssige forhold. Det anses for at være et af verdens vigtigste områder for trækfugle, og Vadehavet er forbundet med et netværk af andre vigtige trækfuglelokaliteter. Op til seks millioner trækfugle kan findes på samme tid i Vadehavet, og i gennemsnit passerer der to gange årligt 10-12 millioner trækfugle gennem området. Kort sagt er den biologiske mangfoldighed på verdensplan afhængig af Vadehavet.

INTEGRITET

Integriteten er sikret idet området omfatter alle de levesteder, egenskaber og processer, som udgør et naturligt og dynamisk Vadehav. Området er i stand til at opretholde disse økologiske processer, vigtige egenskaber og værdier.

FORVALTNING OG BESKYTTELSE

Opretholdelse af de hydrologiske og økologiske processer i det sammenhængende system af tidevandsflader er et af de overordnede mål bag kravet om Vadehavets beskyttelse og integritet. Effektiv forvaltning skal sikre en tilgang til økosystemet, som integrerer forvaltningen af de eksisterende beskyttede områder med andre vigtige aktiviteter, som finder sted i området, herunder fiskeri, skibsfart og turisme

Muligheder og forpligtelser som verdensarv

Status som verdensarv er den mest prestigefyldte anerkendelse for natur- og kulturarv på globalt plan. De fleste mennesker, som bor i nærheden af, eller som har tilknytning til et verdensarvssted, er stolte af det. Betegnelsen kan også være en drivkraft bag nyt samarbejde, stolthed i befolkningen, sociale og økonomiske investeringer.

Verdensarven giver også de lokale samfund betydelige muligheder i forhold til turisme. Nøgleordet er "muligheder", idet potentialet bag status som verdensarv skal udnyttes gennem koordinerede indsatser.

Der findes stadig flere beviser på, at status som UNESCO verdensarv giver et sted en større global profil, end det ellers ville have haft. Grunden til dette er, at turister i stigende grad anser betegnelsen "Verdensarv" for at være et kvalitetsstempel og mulighed for en enestående oplevelse.

Optagelsen på UNESCOs liste tiltrækker værdifuld global mediedækning og giver store muligheder for markedsføring og udvikling som rejsemål. Mange rejsemål har oplevet, at deres status som verdensarv er et effektivt brand, som giver de eksisterende brands merværdi og ofte overstiger dem i global henseende.

Der er tegn på, at turister på verdensarvssteder i højere grad er internationale, er mere velhavende, bruger flere penge på stedet, bliver længere og er mere interesserede i stedets værdier og enestående globale værdi (herunder også hvordan de kan bidrage til dets beskyttelse eller bæredygtighed).

Udfordringen er, at turister på verdensarvssteder forventer at få adgang til og forstå historien bag verdensarvens enestående globale værdi - de forventer en fælles identitet, en sammenhængende fortælling om stedet samt tilgængelig information. Turister på verdensarvssteder er også mere krævende og forventer højere kvalitetsstandarder. Kort sagt forventer de et rejsemål af verdensklasse, som lever op til betegnelsen Verdensarv.

Som én sammenhængende verdensarv tilbyder Vadehavet en lang række muligheder. Den værdi, som er globalt anerkendt, og det unikke salgargument, som forbindes med status som verdensarv, giver nye muligheder for turistbranchen og de lokale samfund. Forudsætningen for, at der kan drages fordel af verdensarven, er en tilgang de tre lande imellem, som er ensartet - og som understøttes af uafhængig monitoring, strategisk evaluering og banebrydende forskning.

~~~~~  
*Mange rejsemål har oplevet, at status som Verdensarv er et effektivt brand, som giver de eksisterende brands merværdi og ofte overstiger dem i global henseende.*  
~~~~~


VEJEN TIL BÆREDYGTIG TURISME

DE VIGTIGSTE ARBEJDSOMRÅDER

For at skabe en succesfuld og effektiv strategi er vi nødt til at forstå den nuværende status for turismen i området, samt de muligheder udpegningen til verdensarv giver i forhold til udvikling af bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet.

I forhold til de strategiske mål vil der være fokus på følgende vigtige arbejdsområder:

Turisme og naturbeskyttelse
Et Vadehavssamarbejde

Det unikke salgsargument
Én verdensarvsdestination

Transport, indkvartering og gastronomi
Nøglepunkter for turisme

Naturformidling og undervisning
Levendegørelse af destinationen

Kapacitetsopbygning og høj standard
Opbygning af en destination af høj kvalitet

TURISME OG NATURBESKYTTELSE

Et Vadehavssamarbejde

HER ER VI NU

Naturbeskyttelse og rekreation går godt i spænd i Vadehavet, primært på grund af langsigtede politikker samt omfattende beskyttelses- og forvaltningsplaner. Sideløbende sikrer information og uddannelse fra forskellige organisationer og brancher i hele Vadehavsområdet den vellykkede sameksistens. Turistbranchens engagement i og bidrag til naturbeskyttelse samt samarbejde på nationalt og regionalt plan har ligeledes spillet en vigtig rolle.

Der er dog potentielle konflikter og problemområder, der kan give anledning til bekymring i forhold til turisme. Det måske mest åbenlyse er, at status som verdensarv kan resultere i et øget antal turister, og at disse turister kan have en negativ påvirkning på Vadehavets naturværdier. Eksempelvis kan rekreative aktiviteter langs kysten påvirke sjældne arter af vadefugle, og utilstrækkelig planlægning af turistfaciliteter og bygninger i kystområdet i nærheden af naturområder kan ligeledes give anledning til bekymring.

Data om ændringer og negative konsekvenser hvad angår stedets integritet i forbindelse med påvirkningen af turisme/ rekreative aktiviteter, den regionale turistøkonomi, turisternes præferencer og beboernes meninger kan give vigtige oplysninger med henblik på forvaltning af verdensarvsstedet. På nuværende tidspunkt er der ikke noget fælles overvågningsprogram eller en fælles metode til evaluering af disse ændringer og påvirkninger på den regionale udvikling.

Status som Verdensarv anses for at være en mulighed for udvikling af bæredygtig turisme i Vadehavet. Det handler ikke om at skabe konflikter mellem turisme og naturbeskyttelse.

VORES MULIGHEDER OG UDFORDRINGER

De fleste interessegrupper ser en status som verdensarv som en mulighed for udvikling af bæredygtig turisme i Vadehavet. Det handler ikke om at skabe konflikter mellem turismen og naturbeskyttelsen.

Status som Verdensarv betyder også en anerkendelse af de resultater, man har opnået med den internationale koordinerede beskyttelse, og opfordrer os til at opretholde disse høje standarder for bevaring af Vadehavet.

Et omfattende turistinformationssystem er vigtigt. Vi har muligheden for at fortælle historierne om Vadehavet, for at vise det unikke salgargument eller den "enestående universelle værdi". Dette vil sikre, at vi i sårbare perioder f.eks. i ynglesæsonen eller på sårbare lokaliteter, kan begrænse de negative påvirkninger og skabe forståelse og omtanke hos turisterne.

Der er også øget forståelse for behovet for en fælles tilgang til evaluering af den mulige turismerelaterede virkning på integriteten af Vadehavets værdier. Dette vil indebære at man indsamler eksisterende oplysninger om påvirkningen af forskellige typer turistaktiviteter samt effekten af eventuelle modforanstaltninger. Derudover kan udviklingen og implementeringen af et harmoniseret eller ensartet socio-økonomisk dataindsamlingsystem udgøre en grundlæggende del af en overvågningsplan for stedet.

EKSEMPEL

TURISTPLANLÆGNING I KYSTOMRÅDET

Den danske regerings krav til turistplanlægning i kystområdet afspejles i Esbjerg kommunes "Plan for turisme 2014-18". Den omfatter:

- > Sammenhængende turistpolitiske overvejelser som forudsætning for placering af nye ferie- og fritidsfaciliteter i kystområdet.
- > Nye ferie- og fritidsfaciliteter og større udvidelser af eksisterende faciliteter i eksisterende byområder eller større ferie- og fritidsområder.
- > Nye lystbådehavne må ikke placeres i det åbne kystlandskab.
- > Ingen planlægning af nye ferieboligområder i kystområdet, og eksisterende ferieboligområder må fortsat kun bruges til ferieophold.

SOCIO-ØKONOMISK OVERVÅGNING

Siden år 2000 er der blevet udført socio-økonomisk overvågning i nationalparkområdet i Schleswig-Holstein. Den har omfattet:

- > Indsamling og analyse af data om turisme, som har vist nationalparkens effekt på den regionale økonomi.
- > Identificering af (negative) konsekvenser og tendenser med det formål at kunne reagere korrekt og i rette tid.
- > Løbende registrering af populariteten og tilstrækkeligheden af nationalparkens informationsmateriale og naturoplevelser samt instrumenter til naturbeskyttelse og turistforvaltning.
- > Måling af de lokale beboeres og de tyske borgeres accept af nationalparken gennem undersøgelse af deres holdninger, meninger, forventninger, motiver og deres tilfredshed med kommunikation og (turistrelaterede) tilbud.

FORUDSÆTNINGER →

- > Øget deltagelse fra interessegrupper i planlægningen, udviklingen og forvaltningen af bæredygtig turisme, og medansvar for beskyttelsen af stedets enestående universelle værdi.
- > Effektiv turismeplanlægning, som er på linje med stedets enestående universelle værdi, og som minimerer risikoen for konflikter mellem de rekreative aktiviteter og Vadehavets værdier.
- > En fælles metode til overvågning og evaluering af turismens påvirkninger af naturen og de socio-økonomiske værdier, som stilles til rådighed for at støtte op om planlægning og bæredygtig udvikling.
- > Et omfattende turistinformationssystem, som skal øge forståelsen for og kendskabet til den enestående universelle værdi.

Et Unikt Salgsargument

Ét Destination Verdensarv Vadehavet

HER ER VI NU

I Holland, Tyskland og Danmark har man udarbejdet omfattende markedsføringsstrategier til fremme af øerne og kystområderne. Regionale markedsføringsorganisationer samarbejder med serviceudbydere og har udviklet et stærkt brand for deres eget kystområde, men ingen markedsføringsaktiviteter dækker hele Destination Verdensarv Vadehavet som feriemål. Faktisk er der konkurrence mellem lignende brands i det samme område eller land, såsom "Nordsee" i Tyskland. Manglende integration af markedsføringen af fastlandet og øerne som feriemål er ligeledes et problem i nogle områder.

I Holland og Tyskland bruger mange interessegrupper statussen som Verdensarv som et ekstra markedsføringsredskab. Det er et vigtigt aspekt, men kun få turisttilbud omtaler verdensarvsstandarderne på en konsistent og hensigtsmæssig måde. Som en løsning på dette er en række kommunikations- og markedsføringsaktiviteter blevet udført i fællesskab af partnere i Tyskland og Holland efter optagelsen på verdensarvslisten i 2009. Dette har skabt synergieffekter, øget profilen og synligheden af Verdensarven samt øget turisternes og beboernes bevidsthed om området i de to lande. Det har ligeledes vist muligheden for et

grænseoverskridende verdensarvsbrand for kommunikation samt påvist kompleksiteten af at arbejde på tværs af grænser og brancher.

Vi har allerede meget grundlæggende viden om Destination Verdensarv Vadehavet, men vi kan stadigvæk lære mere. Vi er derfor nødt til at prioritere koordineringen af markedsundersøgelser. Den igangværende forskning er opdelt, sporadisk og uden en ensartet tilgang, og de eksisterende undersøgelser gælder ikke specifikt for Destination Verdensarv Vadehavet.

~~~~~

Så samlet set vil Destination Verdensarv Vadehavet gennem en samlet og intelligent markedsføring kunne opnå meget større fordele end det, der opnås gennem snævre lokalt fokuserede strategier.

~~~~~

VORES MULIGHEDER OG UDFORDRINGER

En fælles forståelse blandt områdets interessenter for den globale værdi af Vadehavet, den grænseoverskridende verdensarv, områdets skønhed og de unikke naturlige processer udgør sammen med markedsundersøgelser baggrunden for strategisk markedsføring.

Mange interessegrupper anser statussen som verdensarv, som noget der kan bruges som en fælles markedsføringsplatform til at fremme af bæredygtigheden, skabe synergieffekter og fremhæve områdets profil – både nationalt og internationalt. Der hersker en tro på, at helheden er større end summen af dens dele. Så samlet set vil Destination Verdensarv Vadehavet gennem en samlet og intelligent markedsføring kunne opnå meget større fordele end det, der opnås gennem snævre lokalt fokuserede strategier. Forbedret samarbejde, markedsundersøgelser og kommunikation mellem interessegrupperne på tværs af regionerne, vil give større fordele og man vil opnå en forøget opmærksomhed i forhold til destinationen som en helhed (hvilket alle interessegrupper og regioner kan profitere af). Det vil ligeledes forebygge unødvendig konkurrence mellem de regionale destinationer.

Turistundersøgelser som dækker hele Vadehavet skal levere værdifulde oplysninger om turisternes krav og deres tilfredshed, om forventninger, holdninger, foretrukne aktiviteter, vigtigheden af bæredygtighed og betydningen af status som Verdensarv for valget af rejsemål.

EKSEMPEL

VERDEN SARVENS SYNLIGHED

Med optagelsen på verdensarvslisten i 2009 blev en fælles kommunikations- og markedsføringskampagne lanceret af interessegrupper i Holland og Tyskland. Et fælles logo, et fælles vejskilt, et officielt verdensarvswebsite og en informationsbrochure styrkede verdensarvsstedets profil. Sideløbende er der blevet forberedt mere end 65 informationsmoduler, og beboere og turister har fortalt deres historier om Vadehavet under mottoet: "at være en del af Verdensarv Vadehavet".

www.vadehavet-verdensarv.dk

FORUDSÆTNINGER →

- > Et stærkt verdensarvsbrand med udgangspunkt i den enestående universelle værdi, som rettesnor for udvikling af produkter, tjenesteydelser og faciliteter af høj kvalitet.
- > Et bæredygtigt markedsføringskoncept for "Destination Verdensarv Vadehavet" – som viser værdien af eksisterende regionale brands og skaber merværdi og synergieffekter som giver flere fordele.
- > Et grænseoverskridende markedsføringskoncept og en turistundersøgelse af Verdensarv Vadehavet som destination.
- > Ensartet verdensarvskommunikation og markedsføring af produkter af høj kvalitet for hele området.

Transport, Overnatning og Gastronomi

Nøglepunkter for turisme

~~~~~

Turistbranchen og i særdeleshed overnatnings- og restaurationsbranchen drager allerede økonomiske fordele af den uspolerede natur og det skønne landskab. De har mulighed for at drage endnu flere fordele ved at synliggøre områdets status som verdensarv, idet turisterne dermed vælger at blive længere og bruge flere penge.

~~~~~

HER ER VI NU

TRANSPORT

De fleste turister kører i bil til Vadehavet. Det er normalt lettere at nå frem i bil end med offentlig transport, med få undtagelser såsom de direkte togforbindelser til Sild og til færgeovergangene på fastlandet (Dagebüll Hafen, Norddeich Mole og Harlingen). I Destination Verdensarv Vadehavet er der en veludbygget infrastruktur med offentlig transport og friluftsfaciliteter. Der sættes dog stadigvæk fokus på forbedring af infrastrukturen for biler fremfor investering i bæredygtig transport. De mest åbenlyse undtagelser herfra er områder, hvor privatbiler ikke er tilladte (på bestemte øer i Vadehavet), og hvor der findes gode og omkostningseffektive offentlige transportmuligheder.

Offentlig transport som et miljøvenligt alternativ for turister er endnu ikke en bæredygtig mulighed i Destination Verdensarv Vadehavet, men der har været spredte forsøg på at integrere nedsættelsen af CO₂-emissioner i transportsektoren, f.eks. "Urlauberbus für'n Euro" i Niedersachsen og færgerne Den Helder - Texel.

OVERNATNING OG GASTRONOMI

Overnatning og gastronomi er to af de vigtigste aspekter i forbindelse med valg af rejsemål og opholdssted. Det er værd at bemærke, at det også er vigtige aspekter med henblik på jobskabelse.

I Danmark er den altovervejende overnatningsform sommerhuse og til en vis grad campingpladser. I Holland og Tyskland spiller ferielejligheder, hoteller og Auto camper pladser en vigtig rolle, og i Holland er det samme tilfældet for overnatninger på både.

Små og mellemstore virksomheder er i overtal i alle tre lande. De tilbyder en bred vifte af autentiske turistoplevelser og regionale produkter, men har på den anden side begrænsede ressourcer til investering i bæredygtighed, kvalitetsudvikling og markedsføring.

På grund af forskellige planlægningslove i de tre lande er der forskellige tilgange til udviklingen af ny turismerelateret infrastruktur - men de stiller alle krav om plads. På nogle øer udgør øget ferskvandsindvinding en potentiel risiko for sårbare levesteder, særligt i højsæsonen.

I hele Destination Verdensarv Vadehavet er der en stigende efterspørgsel efter autenticitet og kvalitet. Der findes et voksende antal initiativer, som fremmer regionale produkter og regional gastronomi samt nationalparkcertificering af overnatningssteder og restaurationsbranchen.

VORES MULIGHEDER OG UDFORDRINGER

Bæredygtige, regionale transportforbindelser skal forbedres og sammenknyttes, herunder fælles offentlig transport og el-transport. Der er også et behov for forbedret kommunikation til turistaktørerne og deres gæster om offentlig transport, og oplysninger om hvordan den medvirker til at nedsætte CO₂-emissionerne.

Der bør opbygges en bæredygtig infrastruktur og et netværk, som giver mulighed for rejser langs Vadehavets kystlinje, herunder grænseoverskridende cykel-, vandre og kajakruter osv., som kan integreres i verdensarvspakerejser.

Turistbranchen, og i særdeleshed overnatnings- og restaurationsbranchen, drager allerede økonomiske fordele af den uspolerede natur og det skønne landskab. Branchen har mulighed for at drage endnu flere fordele ved at synliggøre området status som verdensarv, idet turisterne dermed vælger at blive længere og bruge flere penge. Mulighederne for overnatning og gastronomi kan også yde et vigtigt bidrag til beskyttelsen af området og den bæredygtige udvikling ved at tilbyde miljøvenlige (gastronomiske) produkter af høj kvalitet og baseret på lokale råvarer.

Miljøvenlig transport og overnatning er en vigtige måde at forvalte strømmen af turister på. De vil også bidrage til bevarelse af Verdensarv Vadehavet og styrke dets profil som en CO₂-neutralt destination. Udviklingen af dette aspekt kan være et vigtigt markedsføringsredskab for området.

EKSEMPEL

URLAUBERBUS FÜR'N EURO

"Urlauberbus" i Niedersachsen giver en miljøvenlig transportmulighed for at udforske nationalparken og baglandet. For 1 euro pr. tur kan man tage enhver bus i Ems-Jade-området. Tilbuddet, som blev lanceret i højsæsonen, gælder nu hele året rundt. Det har været et vellykket initiativ - i 2012 brugte én ud af ti turister i området "Urlauberbus", og programmet vandt den nationale anerkendelse "Fahrtziel Natur".

www.urlauberbus.info

WADDEN GOUD

Det hollandske Wadden Goud er et varemærke for lokale produkter og tjenesteydelser fra det hollandske Vadehavsområde. Varemærket forvaltes af fonden Wadden Group, som er en non-profit fond med 300 produkter (primært landbrugsprodukter og de fleste deraf økologiske) og ca. 75 tjenesteydelser (turisme, gastronomi, kunst og kultur).

www.waddengoud.nl

FORUDSÆTNINGER →

- > Forbedret partnerskab og samarbejde mellem turismeaktører og naturbeskyttelse.
- > Effektiv, bæredygtig offentlig transport for alle turister til og i Destination Verdensarv Vadehavet med tydelig og lettilgængelig information.
- > Sammenhæng mellem eksisterende transportsystemer og infrastruktur, herunder el-transport, og vandre- og cykelfaciliteter.
- > Regionale og bæredygtige produkter, tjenesteydelser og faciliteter af høj kvalitet inden for transport, overnatning og gastronomi, hvilket også kan bidrage til nedsættelse af energi- og vandforbrug samt reduktion af kulstofemissioner.

Naturformidling og undervisning

Levendegørelse af destinationen

HER ER VI NU

Mere end 50 informations- og turistcentre spiller en vigtig rolle i forbindelse med præsentationen af værdierne, seværdighederne og den globale betydning af Verdensarv Vadehavet for de lokale beboere, interessegrupperne og turisterne. Status som verdensarv har givet Holland og Tyskland mulighed for at integrere oplysninger om verdensarven i deres udstillinger og guider.

Sammen med informationscentrene har Den Internationale Vadehavsskole (IWSS) udfærdiget en lang række informations- og uddannelsesmaterialer, som præsenterer hele Verdensarv Vadehavet som en samlet økologisk og beskyttet helhed med en bred vifte af autentiske oplevelser. Regionale netværk af informationscentre, nationalparker og undervisningstilbud har været etableret i mange år, herunder "Vadehavsakademiet" i Holland, "Junior Ranger-programmet" i Tyskland og "Mit Vadehav" i Danmark. Udover organiseret information og guidede ture er der en stigende interesse fra lokale igangsættere for at kunne tilbyde turisterne noget helt særligt, med udgangspunkt i de særlige værdier i Verdensarv Vadehavet.

VORES MULIGHEDER OG UDFORDRINGER

Status som verdensarv giver mulighed for at udvide og udvikle samarbejdet og den aktive deltagelse blandt de forskellige interessegrupper, som bidrager til forståelsen af og lokal bevidsthed om den globale betydning af Verdensarv Vadehavet. Den primære udfordring ligger i at få integreret konceptet "enestående universel værdi" på en ensartet og motiverende måde i de eksisterende og fremtidige informations- og uddannelsesaktiviteter.

Turistinformation og naturformidling om Vadehavets status som verdensarv bør indeholde et ensartet budskab, uanset om det er grænseoverskridende eller områdespecifikt. Et ensartet budskab vil øge forståelsen for og værdsættelsen af målene og de foranstaltninger, der ligger bag beskyttelsen af området og være medvirkende til at engagere turisterne og beboerne i bevarelsen og beskyttelsen af dette værdifulde miljø.

Den primære udfordring ligger i at få integreret konceptet "enestående universel værdi" på en ensartet og motiverende måde i de eksisterende og fremtidige informations- og uddannelsesaktiviteter.

Medarbejderne på turistcentrene skal have en grundig uddannelse i forståelsen af den enestående universelle værdi af Verdensarv Vadehavet. Gennem medarbejderne og den fælles historie om verdensarven de fortæller, kan vi på effektiv vis markedsføre vores status som verdensarv.

Udvikling og markedsføring af autentiske naturoplevelser kan både fastholde vores nuværende turister og tiltrække nye segmenter. Sammensætning af "oplevelsespakker" øger mulighederne for familier med børn og giver en bredere vifte af aktiviteter og oplevelser for det store antal turister i målgruppen "det gode liv". Der er også mulighed for at udvikle "ekstreme" pakker, som giver eventyrlystne rejsende mulighed for at opleve naturens kræfter og det dynamiske samspil i Verdensarv Vadehavet, f.eks. områdets fantastiske egenskaber som trækfuglelokalitet.

Udvikling og markedsføring af autentiske naturoplevelser kan både fastholde nuværende turister og tiltrække nye segmenter.

EKSEMPEL

De fem

Turistorganisationen i Schleswig-Holstein og Nationalparken har i fællesskab udviklet naturoplevelsesture. De omfatter "de små fem" (de fem mest almindelige bunddyr), "de flyvende fem" (typiske fugle) og "de store fem" (havpattedyr, stør, ørn). Disse oplevelser bringer turisterne tættere på verdensarven uden at forstyrre dyrelivet. En brochure til børn, som er blevet udviklet i samarbejde med IWSS, har tilføjet "de fem bevægelige" (dynamiske strukturer, såsom klitter og tidevandsflader) og "de fem planter" (planter der vokser i klitterne og på strandene). Til sammen udgør disse de mest karakteristiske levesteder og arter i Vadehavet.

FORUDSÆTNINGER →

- > Uddannelsesmæssige ressourcer og -aktiviteter der bidrager til beskyttelsen af områdets naturværdier og fremmer værdsættelsen af Verdensarv Vadehavet.
- > Udbud af autentiske naturoplevelser, som en integreret del af Destination "Verdensarv Vadehavet".
- > Øget kendskab til og værdsættelse af det dansk-tysk-hollandske Vadehav som en helhed blandt alle interessegrupperne.
- > Forbedret kommunikation om betydningen af Verdensarv vadehavets enestående universelle værdi og en øget synlighed af denne blandt interessegrupper, lokale beboere og turister.

Kapacitetsopbygning og Høj Standard

Opbygning af en destination af høj kvalitet

HER ER VI NU

Grænseoverskridende fælles kendskab til og forståelse for Vadehavets naturlige værdier og områdets status som verdensarv er nøglen til udviklingen af Destination Verdensarv Vadehavet som bæredygtig destination. Det er vigtigt, at interessegrupperne er åbne overfor at øge deres viden om og forståelse for området og samtidig forbedre deres professionelle tilgang på et grænseoverskridende niveau. Igennem dette og meden forståelse for brandet kan de bidrage til turisternes enestående oplevelser, som vil motivere turisterne til både at vende tilbage igen og anbefale Verdensarv Vadehavet som rejssemål til andre.

For at kunne positionere Vadehavet som en destination af høj kvalitet er der behov for en fælles tilgang, øget forståelse og uddannelse blandt interessegrupperne samt en forskningsbaseret ramme.

Vellykkede eksempler på kapacitetsopbygning og uddannelsesprogrammer for interessegrupperne i området findes i de tyske nationalparker partnerskabsprogrammer. De har et primært regionalt fokus men omfatter også aspekter med fokus på verdensarven.

Der er indenfor turisme en stadigt stigende tendens til at sætte fokus på destinationer, som tilbyder bæredygtige, miljøvenlige/økologiske og certificerede lokale produkter. Sideløbende har der været et stigende antal regionale eller nationale certificeringsprogrammer og -mærker, som omfatter bæredygtighedskriterier, for en bred vifte af turistprodukter. Men kun enkelte af disse certificeringsprogrammer har en direkte tilknytning til Vadehavets værdier. Ingen af dem er koordineret i hele området eller kan anses for at være et kvalitetsstempel for hele Vadehavet som destination.

VORES MULIGHEDER OG UDFORDRINGER

For at kunne positionere Destination Verdensarv Vadehavet som en destination af høj kvalitet er der behov for en fælles tilgang, en øget forståelse og uddannelse blandt interessegrupperne samt en forskningsbaseret ramme. Vi er kun lige begyndt med at bruge status som verdensarv til at skabe merværdi, men et effektivt, sammenhængende brand kan skabe en endnu større merværdi.

Gennem kapacitetsopbygning hos (lokale) interessegrupper kan kendskabet til lokale tilbud i andre dele af turistbranchen øges, og herigennem kan personer og virksomheder i turistbranchen fungere som ambassadører og repræsentanter for Destination Verdensarv Vadehavet. Det vil bidrage til at styrke destinationens profil som en samlet helhed, identificere vigtige nøglepersoner samt opretholde en (lokal) kvalificeret arbejdskraft.

Status som verdensarv giver store muligheder for at markedsføre tilbud af høj kvalitet og øge de besøgendes tilfredshed. Der bør udvikles fælles generelle standarder, som er lette at kommunikere og integrere i de eksisterende strukturer.

EKSEMPEL

NATIONALPARK PARTNERSKAB

De tyske nationalparker har etableret et offentligt-privat partnerskabsprogram. Programmets partnere omfatter overnatningssteder, restauranter, natur- og turistorganisationer, informationscentre, rejseselskaber og transportbranchen. Programmet forudsætter særlige miljøkrav og engagement over for nationalparken, og målet er tjenesteydelser af høj kvalitet og miljøvenlig økonomi.

www.nationalpark-partner-sh.de
www.nationalpark-partner-nds.de

AFTALE OM LYSTSEJLADS I VADEHAVET

Lystsejlerne og de offentlige myndigheder i Holland har indgået en frivillig aftale om rammerne for lystsejlad i Vadehavet. Hovedmålet er, at en kvalitetsbevidst tilgang til lystsejlad skal fremme beskyttelsen af Vadehavet, samt at al lystsejlad skal have en minimal negativ påvirkning på områdets økologiske balance.

Denne kvalitetsbevidste tilgang kommunikerer via kampagnen "Jeg passer på Vadehavet" og den omfatter uddannelse, rådgivning og information, som har til hensigt at øge forståelsen for, hvad der gør Vadehavet til noget ganske særligt. Jo mere lystsejlerne nyder og glæder sig over disse egenskaber, desto større er chancen for, at de i deres adfærd viser dem respekt.

www.ikpasophetwad.nl

FORUDSÆTNINGER →

- > Øget forståelse blandt interessegrupperne for de sociale, økonomiske og beskyttelsesmæssige fordele af Verdensarv Vadehavet som varemærke.
- > Fælles høje standarder og bæredygtige produkter og tilbud af høj kvalitet fra Destination Verdensarv Vadehavet.
- > Forøget kapacitet hos interessegrupperne og redskaber til effektiv, ansvarsbevidst og bæredygtig forvaltning af turisme.

Bæredygtig turisme

Sådan gøres det muligt

Denne strategi vil kun blive en succes, hvis vi alle sammen arbejder sammen om at skabe ensartet kommunikation, i fællesskab styrker turismen og opretholder et højt naturbeskyttelsesniveau. Det handler om ved lære af den bedste praksis og forbedre den grænseoverskridende forståelse for, hvordan bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet kan se ud.

Vores vision for Destination Verdensarv Vadehavet understreges af vores fire strategiske mål. Opnåelsen af disse mål afhænger af en fælles og effektiv indsats i de fem primære arbejdsområder. Ved hjælp af disse pejlemærker kan vores vision gennemføres og styrkes på lang sigt.

Vores tilgang til opbygning af bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet

Vision

Naturbeskyttelse og bæredygtig turisme går hånd i hånd i hele Destination Verdensarv Vadehavet. Forholdet mellem dem er præget af gensidig værdsættelse, forståelse og aktiv deltagelse fra alle ansvarlige partnere..

Alle som besøger, bor eller arbejder i Destination Verdensarv Vadehavet er klar over og værdsætter det unikke landskabs "enestående universelle værdi". De

engagerer sig i at beskytte disse værdier, så de kan komme både nuværende og fremtidige generationer til gode.

Lokale Lokale virksomheder og samfund drager både økonomiske og sociale fordele af de høj kvalitets tilbud, som understøtter integriteten af Vadehavet og de økologiske betingelser områdets status som Verdensarv stiller.

Status og analyse af indsatsområder

Turisme og naturbeskyttelse – *Et Vadehavssamarbejde*

Et unikt salgsgargument – *Én Destination Verdensarv Vadehavet*

Transport, overnatning og gastronomi – *Nøglepunkter for turisme*

Naturformidling og undervisning – *Levendegørelse af destinationen*

Kapacitetsopbygning og høj standard – *Opbygning af en destination af høj kvalitet*

Strategiske mål

1. At sikre at alle interessegrupper har en forståelse for og værdsætter de grundlæggende værdier bag Verdensarv Vadehavet på tværs af landegrænserne.

2. At sikre at interessegrupperne tager ansvar for og bidrager til beskyttelsen af den "enestående universelle værdi" gennem deres engagement i turisme- og produktudvikling.

3. At sikre at turistbranchen leverer ensartet kommunikations- og markedsføringsmateriale samt fremmer Destination Verdensarv Vadehavets høj kvalitets turisttilbud

4. At sikre at naturbeskyttelsen, turismen og de lokale samfund drager fordel af verdensarvsstatusen.

Handlingsplan

Beskyttelsen af Verdensarv Vadehavets enestående universelle værdi.

sociale, økonomiske og miljømæssige fordele

Strategisk Mål Nr. 1

At sikre at alle interessegrupper har en forståelse for og værdsætter de grundlæggende værdier bag Verdensarv Vadehavet på tværs af landegrænserne.

Forbedret kendskab på tværs af grænserne til, forståelse for og værdsættelse af verdensarvskonceptet og den merværdi, det giver, vil gøre det muligt for interessegrupperne at integrere det i deres aktiviteter. Derudover vil det understøtte identifikation med området som helhed og styrke den lokale stolthed.

1

ENGAGEMENT MED HENBLIK PÅ AT KUNNE REALISERE MÅLET

1. Øget viden om og synlighed af verdensnaturarven og dens betydning for naturbeskyttelse, lokaløkonomi og udvikling af lokalsamfund blandt interessenter.

Interessenterne vil gøre brug af information om verdensarven og dens fordele fra skræddersyede informationspakker, kommunikationsværktøjer og markedsføringsmaterialer i forskellige medier (trykte udgivelser, hjemmesider og i interessentfora). Interessenterne vil endvidere medvirke i fælles aktiviteter såsom verdensarvsdage og kampagner.

2. At give interessenterne kapaciteten og redskaberne til effektiv, ansvarsbevidst og bæredygtig forvaltning af turisme i lokal sammenhæng og ud fra lokale behov (f.eks. kapacitetsopbygning og oplæring, eksempler på best practise, uddannelse, deling af informationer og opbyggelse af netværk).

Kvalificering og uddannelse af interessegrupperne i forhold til verdensarven vil styrke troværdigheden og øge kvaliteten i hele Destination Verdensarv Vadehavet. Der bør udvikles målrettede kurser til tjenesteudbydere indenfor sprog og retorik, uddannelse, naturbeskyttelse og bæredygtighed. Eksempler på best practise og eksisterende programmer bør kommunikeres og deles i netværk til hele Vadehavsområdet.

3. Udvikling af uddannelsesressourcer og styrkelse af (lokal) stolthed over Verdensarv Vadehavet.

Mere end 50 informationscentre spiller en vigtig rolle i forhold til uddannelse og information, og de bør styrke deres samarbejde og udvikle materialer til formidlerne og uddannelsessektoren. Eksisterende uddannelsesprogrammer bør yderligere integreres og samarbejdet med børnehaver, skoler og universiteter bør styrkes. En følelse af at være forbundet med verdensarven vil understøtte følelsen af identitet og stolthed over verdensarven.

Strategisk Mål Nr. 2

2

At sikre at interessegrupperne tager ansvar for og bidrager til beskyttelsen af den “enestående universelle værdi” gennem deres engagement i turistforvaltning turisme- og produktudvikling.

Interessegruppernes brede engagement i forbindelse med planlægning, udvikling og forvaltning af bæredygtig turisme vil styrke engagement og deltagelse i beskyttelse af Verdensarv Vadehavet. Incitamentsmekanismer vil opmuntre interessegrupperne (særligt i turistbranchen) til at handle ansvarsbevidst i forhold til beskyttelse af området og til at skabe sociale og økonomiske fordele for lokalsamfundene. På grund af store regionale forskelle i forvaltningen af området som feriested, markedsføring og turistrelaterede infrastrukturer, vil en ensartet tilgang i hele området være det vigtigste mål med henblik på at sikre kvalitet og troværdighed i hele verdensarvsområdet.

Udviklingen af turistprodukter og -tjenesteydelser, som underbygger områdets enestående universelle værdi, vil skabe turistoplevelser af høj kvalitet med lille påvirkning af miljøet i Destination Verdensarv Vadehavet som helhed.

ENGAGEMENT MED HENBLIK PÅ AT KUNNE REALISERE MÅLET

4. Fælles turismeforvaltning og planlægning for hele verdensarvsområdet med afsæt i den enestående universelle værdi og med en tilgang til området som en samlet destination.

Øget inddragelse af turistbranchen i forvaltning og planlægning vil understrege det fælles engagement i beskyttelse og bevaring af verdensarven. Dette bør også omfatte yderligere harmonisering af turistforvaltningen med dataindsamling og vurdering af turismens indflydelse på miljøet. Udvikling af infrastruktur og bæredygtig transport bør udgøre en integreret del af planlægningen, og nye tiltag bør baseres på eksisterende systemer.

5. Et stærkt brand som Verdensarv Vadehavet som udgangspunkt for udvikling af produkter, tjenesteydelser og faciliteter af høj kvalitet (fælles standarder og kvalitetsprogrammer).

Det nye brand Verdensarv Vadehavet giver de eksisterende brands en merværdi (gennem fælles markedsføring). En brandstrategi er en forudsætning for ensartet forståelse, præsentation og markedsføring. Eksisterende samarbejdsprogrammer bør danne grundlag for udviklingen af fælles verdensarvsstandarder og kvalitetsprogrammer. Bæredygtige, miljøvenlige turisttilbud og -produkter af høj kvalitet med lille påvirkning af miljøet bør udvikles for at muliggøre den "magiske oplevelse" i Verdensarv Vadehavet.

6. Verdensarv Vadehavet som bæredygtigt destination på baggrund af grænseoverskridende samarbejde og partnerskab.

Status som verdensarv giver mulighed for at styrke Vadehavets profil som en bæredygtig destination. Den bidrager ligeledes til beskyttelsen af området og udgør et incitament for turistbranchen. Den nye grænseoverskridende tilgang til området som destination bør etableres i form af partnerskaber, der bygger på og udvikler de eksisterende regionale og lokale destinationer.

Strategisk Mål Nr. 3

At sikre at turistbranchen leverer ensartet kommunikations- og markedsføringsmateriale samt fremmer Destination Verdensarv Vadehavets høj kvalitets turismetilbud.

Interessenterne og (potentielle) besøgende forventer turisme af høj kvalitet på et verdensarvssted, som samtidig beskytter og bidrager til stedets enestående universelle værdi. Denne ambition skal ligeledes afspejles i markedsføringen og udviklingen af bæredygtig turisme, som bidrager til at styrke Vadehavets profil både lokalt, nationalt og internationalt. En fælles markedsføringstilgang og ensartet kommunikation er en forudsætning for at kunne sikre troværdigheden og ægtheden i hele Destination Verdensarv Vadehavet.

3

ENGAGEMENT MED HENBLIK PÅ AT KUNNE REALISERE MÅLET

7. **Udvikling af en fælles markedsføringstilgang (produkter, tjenesteydelser, faciliteter) for hele Destination Verdensarv Vadehavet som, som underbygger verdensarvens mål.**

Der bør udvikles en ensartet grænseoverskridende markedsføringsstrategi for både nye og eksisterende tilbud. International markedsføring (virksomhed til virksomhed, rejseselskaber, rejsebureauer) og samarbejde med nationale turistorganisationer bør udbygges.

8. **Integrering af markedsføringen som verdensarv i eksisterende regionale og nationale markedsføringsaktiviteter.**

Interessegrupperne skal integrere verdensarvstemaet i deres eksisterende markedsførings- og kommunikationsmaterialer for at sikre, at kvaliteten og indholdet er i samklang med Verdensarv Vadehavet som fælles brand.

9. **Videreførelse af fælles kommunikations- og informationsaktiviteter til styrkelse af Verdensarv Vadehavets profil og synlighed som destination, både lokalt, nationalt og internationalt.**

Status som verdensarv giver mulighed for at skabe synergieffekter gennem samarbejde om fælles kommunikationsaktiviteter, som dækker hele Destination Verdensarv Vadehavet. Dette kunne være fælles årlige kampagner, publikationer (f.eks. en fælles verdensarvsguide), internet- (website- og nye medier) og mediasamarbejde, samt fælles markedsføringskoncepter.

Strategisk Mål Nr. 4

At sikre at naturbeskyttelsen, turismen og de lokale samfund drager fordel af verdensarvsstatussen.

4

Bæredygtig turisme vil være en fordel for beskyttelsen af Verdensarv Vadehavet og interessegrupperne i området. Dette afspejles i interessegruppernes øgede engagement i forhold til grænseoverskridende samarbejde om verdensarven og værdsættelse af naturbeskyttelse som grundlag for økonomisk og social velfærd. Til gengæld øger status som verdensarv, Vadehavets synlighed som en destination af høj kvalitet, hvilket både kan øge og opretholde omsætningen i området. Den kan også bidrage til regional udvikling i alle sektorer, hvilket resulterer i en øget livskvalitet i lokalsamfundene.

ENGAGEMENT MED HENBLIK PÅ AT KUNNE REALISERE MÅLET

10. Øget engagement blandt interessegrupperne i forhold til aktiviteter med forbindelse til verdensarven på tværs af landegrænserne (grænseoverskridende samarbejde og netværk, samarbejde med andre verdensarvssteder og UNESCO-programmer).

Interessenterne øger deres engagement i Det Trilaterale Vadehavssamarbejde ved at deltage i trilaterale og internationale projekter. Samarbejde og netværk med andre verdensarvssteder vil bidrage til styrkelsen af UNESCOs verdensarvsprogrammer for marine områder og turisme, samt markedsføre Verdensarv Vadehavet som en international rollemodel.

11. Markedsføring af verdensarven og bæredygtig turisme som redskaber til at opretholde og øge livskvaliteten i lokalsamfundene og en bæredygtig udvikling på regionalt plan.

Status som verdensarv kan være en drivkraft til bæredygtig udvikling. Det bør undersøges, hvordan dette potentiale kan gøres tilgængeligt for udvalgte berørte områder i en grænseoverskridende sammenhæng, samt hvordan dette kan kommunikeres til de relevante interessegrupper.

12. Generering af finansielle indtægter fra høj kvalitetsturisme til interessegrupperne og til beskyttelse af Verdensarv Vadehavet

Turisme af høj kvalitet, som tager udgangspunkt i den enestående universelle værdi, giver mulighed for donationer til eller finansiering af natur- og uddannelsesprojekter. Virksomhederne i området har mulighed for at bidrage til beskyttelsen og forvaltningen af området. Mulighederne for finansiel støtte bør ligeledes undersøges.

INTERESSE-GRUPPERNE

DE PRIMÆRE INTERESSEGRUPPER

For at kunne gennemføre denne strategi skal alle interessegrupper være klar over mulighederne og engagere sig i udviklingen indenfor rammerne af verdensarvskonceptet.

Interessegrupperne skal også bidrage til og tage ansvar for de fælles aktiviteter, som er anført i denne strategi og handlingsplanen, samt medvirke til at føre dem ud i livet.

DE PRIMÆRE INTERESSEGRUPPER ER:

– De deltagende lande, regionale og lokale myndigheder:

Bærer ansvaret for implementeringen af konventionen om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv, etablering og implementering af politikker og strategier til beskyttelse og bevarelse af området samt bæredygtigt udvikling og forvaltning.

– **Lokalsamfundene:** Søger øget livskvalitet, samt at bevare integriteten og adgangen til naturarven, som repræsenterer deres kulturelle historie og identitet. De spiller en vigtig rolle som ambassadører for Verdensarv Vadehavet.

– **Turistbranchen:** Ønsker at skabe langsigtede kommercielle og sociale fordele, og anerkender den intakte natur som grundlaget for deres økonomiske velfærd.

– **NGO'er:** Øger kendskabet til naturområdet og bidrager til beskyttelsen og forvaltningen af Verdensarv Vadehavet.

FORVALTNING

Strategi og handlingsplan er udarbejdet af den trilaterale arbejdsgruppe for bæredygtig turisme (TG-STTS).

Medlemmerne af TG-STTS repræsenterer naturforvaltning på nationalt og regionalt plan, turist- og markedsføringsorganisationer og grønne NGO'er, som er involveret i forvaltning og turistplanlægning i Destination Verdensarv Vadehavet.

TG-STTS blev etableret inden for rammerne af det trilaterale samarbejde om beskyttelse af Vadehavet (www.waddensea-secretariat.org).

Implementeringen af strategi og handlingsplan bliver koordineret af en trilateral arbejdsgruppe, der bygger på de eksisterende strukturer i de tre lande, og bl.a. omfatter nationale myndigheder, rådgivende udvalg, turisme- og markedsføringsorganisationer, eksisterende netværk for koordination af Verdensarv og Vadehavssamarbejde som uafhængigt interessant forum.

PLANLÆGNING, RAPPORTERING OG MØDESKEMA

Den trilaterale arbejdsgruppe afholder møder to gange om året og er ansvarlig for tilsynet med implementeringen af strategien og handlingsplanen, overvågning af fremdrift og sikring af det nødvendige engagement med henblik på implementering gennem øvrige interessenter.

Arbejdet med strategien og handlingsplanen koordineres af Det Fælles Vadehavsssekretariat (CWSS), som koordinerer og understøtter alle aktiviteter indenfor Det Trilaterale Vadehavssamarbejde.

Næste Trin: Handlingsplanen

En handlingsplan for perioden 2014-17 og fremefter er blevet lavet med henblik på at gennemføre strategien. Handlingsplanen angiver temaer, prioriteter, tidsfrister og omtrentlige budgetter.

Handlingsplanen bygger i mange tilfælde på eksisterende eller planlagte aktiviteter på regionalt eller nationalt niveau, og derved skabes synergier og en konsistent tilgang til hele Verdensarv Vadehavet.

Før en aktivitet sættes i gang, udarbejdes en detaljeret projektplan i samarbejde med de involverede interessenter, hvor der tages hensyn til allerede opnåede resultater. Projektplanen definerer de specifikke mål, arbejdsplan, budget og ansvarsfordeling.

Hvor der er behov for det, vil yderligere projektf finansiering, særligt til større initiativer, blive søgt hos de deltagende interessegrupper og tredjeparter.

Handlingsplanen vil blive evalueret årligt, og om nødvendigt justeret, for at sikre, at den fortsat opfylder strategiens mål og interessegruppernes ambitioner.

SÅDAN KAN MAN BIDRAGE

Alle i Alle interessegrupper opfordres til at se på handlingsplanen og overveje, hvordan de kan bidrage.

Der er en lang række forskellige aktiviteter i forhold til at opnå en bæredygtig turisme. Alle disse aktiviteter styrker, øger og beskytter den enestående universelle værdi.

Ved at erklære din aktive deltagelse i forhold til handlingsplanen og gennem samarbejdet kan vi høste de fordele, der ligger i en bæredygtig turisme i Destination Verdensarv Vadehavet.

www.waddensea-worldheritage.org
www.prowad.org

Underskrifter

Tineke Schokker-Strampel*
Stuurgroep Waddenprovincies

Albert de Hoop*
Waddengemeenten

Eric Neef
ANWB

Hanita van der Schaaf
Beleef Friesland

Arjan Berkhuisen
Waddenvereniging

Hans-Ulrich Rösner
WWF Deutschland

* For reference to the mandate given by the Dutch Wadden Sea Provinces/Municipalities see www.waddensea-secretariat.org/trilateral-governmental-conference-2014/

Reinhard Meyer
Minister für Wirtschaft, Arbeit,
Verkehr und Technologie
Schleswig-Holstein

Robert Habeck
Minister für Energiewende,
Landwirtschaft, Umwelt und
ländliche Räume Schleswig-
Holstein

Detlef Hansen
Nationalparkverwaltung
Schleswig-Holsteinisches
Wattenmeer

Dieter Harrsen
Kreis Nordfriesland, Landrat
und Vorsitzender des
Nationalpark-Kuratoriums

Jörn Klimant
Kreis Dithmarschen, Landrat
und Vorsitzender des
Nationalpark-Kuratoriums

Constanze Höfinghoff
Nordsee-Tourismus-Service
GmbH

Jutta Blankau
Senatorin für Stadtentwicklung
und Umwelt, Freie und Hanse-
stadt Hamburg

Olaf Lies
Niedersächsischer Minister für
Wirtschaft, Arbeit und Verkehr

Stefan Wenzel
Niedersächsischer Minister
für Umwelt, Energie und
Klimaschutz

Sven Ambrosy
Vorsitzender
Tourismusverband Nordsee e.V.

Kai-Uwe Bielefeld
Vorsitzender Nationalpark-
Beirat Niedersächsisches
Wattenmeer

Peter Süßbeck
Nationalparkverwaltung
Niedersächsisches
Wattenmeer

Bent Poulsen
Formand Nationalpark
Vadehavet

Erik Buhl
Formand for Sydvestjysk
Udviklingsforum

Marc Klink
Die Nordsee GmbH

Kolofon

UDGIVER

Det Fælles Vadehavssekretariat,
Virchowst. 1
D-26382 Wilhelmshaven
info@waddensea-secretariat.org

REDAKTION OG KOORDINATION

Harald Marencic og John Frederiksen

ENGELSK REDAKTION

James Rebanks og Creative Concern

GRAFISK DESIGN

Creative Concern

UDGIVET I

Juni 2014

Denne brochure findes på engelsk, hollandsk, tysk og dansk og kan downloades fra www.prowad.org

TAK TIL

Det Trilaterale Vadehavssamarbejde ønsker at takke vore eksterne partnere i forbindelse med udfærdigelsen af denne strategi, herunder især:

Mr John Frederiksen for hans støtte af arbejdsgruppens arbejde i forbindelse med udfærdigelse og redigering af strategien i tæt samarbejde med sekretariatet og med at føre strategien ud i livet.

James Rebanks og **Creative Design** for deres hjælp med henblik på kreativ kommunikation af strategien til interessegrupperne.

EUROPARC Consulting og deres kolleger for deres engagement i forbindelse med indsamling af informationer om bæredygtig turisme på regionalt og internationalt plan som input til strategien.

BILLEMATERIALE

Sidenr 1

Frederico di Campo

Sidenr 2

Martin Stock

Sidenr 4

Map: Gerold Lüerßen (CWSS)

Sidenr 9

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Lars Kjærgaard Jespersen, Beleaf Friesland / Waddeneilanden

Sidenr 10/11

Martin Stock

Sidenr 12

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Redstar, Klaas Kreuijjer

Sidenr 13

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Destination Sydvestjylland, Martin Stock, Martin Stock

Sidenr 14

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Martin Stock, Martin Stock, Destination Sydvestjylland

Sidenr 16

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Naturstyrelsen Vadehavet, Martin Stock, Martin Stock

Sidenr 18

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Destination Sydvestjylland/ Medvind, Hans-Ulrich Rösner, Lars Thomsen, Beleaf Friesland / Waddeneilanden

Sidenr 20

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Martin Stock, Martin Stock, Renate de Backere, Colin Seymour, Martin Stock

Sidenr 22

John Frikke (venstre hjørne), Martin Stock

Sidenr 24

John Frikke

Sidenr 27

Martin Stock

Sidenr 29

Martin Stock

Sidenr 31

Beleaf Friesland / Waddeneilanden

Sidenr 33

Martin Stock

Sidenr 35

Lars Kjærgaard Jespersen

Sidenr 36

(Med uret fra øverste venstre hjørne) Andreas Weise, John Frikke, Martin Stock, Martin Stock

Sidenr 39

Det Fælles Vadehavssekretariat

The Interreg IVB
North Sea Region
Programme

European Union

The European Regional Development Fund

KONTAKTOPLYSNINGER

TRILATERAL COORDINATION

Harald Marencic

Det Fælles Vadehavssekretariat
Virchowstr. 1
D - 26382 Wilhelmshaven
Tlf: +49 (0)4421 9108-15
Fax: +49 (0)4421 9108-30
marencic@waddensea-secretariat.org

Elze Klinkhammer

Leder af TG-ST5 (indtil feb. 2014)
8925 GZ Leeuwarden
Tlf: +31 6 - 520 847 35
eb.klinkhammer@gmail.com

Anja Domnick (PROWAD)

Det Fælles Vadehavssekretariat
Virchowstr. 1
D - 26382 Wilhelmshaven
Tlf: +49 (0)4421 9108-24
Fax: +49 (0)4421 9108-30
domnick@waddensea-secretariat.org

HOLLAND

Thea Bijma

Provincie Fryslan, Afdeling Economie,
Recreatie en toerisme
Postbus 20120, 8900 HM
Leeuwarden
Tlf: +31 (0)58 292 7643
Fax: +31 (0)58 - 292 5125
t.a.b.bijma@fryslan.nl

Eric Neef

Koninklijke Nederlandse
Toeristenbond ANWB Postbus 46
9480 AA Vries
Tlf: +31 (0) 592 580834
Fax: +31 (0)592 543888
Mobile: +31 (0)6 51358296
eneef@anwb.nl

Merk Fryslân

Heliconweg 62, 8914 AT
Postbus 699, 8901 BL Leeuwarden,
Tlf: +31 (0) 58 233 0740
Mobile: +31 (0) 64 523 5999
info@fryslanmarketing.nl

Albert-Jan Zijlstra

Waddeneilanden-
Samenwerkingsverband VAST
Waddenpromenade 1-7,
Postbus 203, NL 8860 AE Harlingen
Tlf: +31 625387156
ajzijlstra@dewaddeneilanden.nl

TYSKLAND

Barbara Engels

Bundesamt für Naturschutz (BfN)
Konstantinstr. 110
D-53179 Bonn
Tlf: +49 (0)228-8491-1746
Fax: +49 (0)228-8491-1719
barbara.engels@bfn.de

TYSKLAND – SCHLESWIG-HOLSTEIN

Vera Knoke

Ministerium für Energiewende,
Landwirtschaft, Umwelt und ländliche
Räume des Landes Schleswig-Holstein
Mercatorstrasse 3, D - 24106 Kiel
Tlf: +49 (0) 431-988 7196
Fax: +49 (0) 431-988-615 7196
vera.knoke@melur.landsh.de

Christiane Gätje

Landesbetrieb für Küstenschutz,
Nationalpark und Meeresschutz
Schleswig-Holstein (LKN)
Schlossgarten 1
D - 25832 Tönning
Tlf: +49 (0)4861 616-35
Fax: +49 (0)4861 616-69
Christiane.Gaetje@lkn.landsh.de

Kerstin Schneider

Ministerium für Wirtschaft, Arbeit,
Verkehr und Technologie des Landes
Schleswig-Holstein,
Tourismusreferat VII 335
Düsterbrookweg 94
D - 24105 Kiel
Tlf: +49 (0)431-988-5148
Fax: +49 (0)431 988 617 5148
Kerstin.Schneider@wimi.landsh.de

Constanze Höfinghoff

Tourismus-Zentrale St. Peter-Ording
Maleens Knoll 2
D - 25826 St. Peter-Ording
Phone: +49(0)4863 999 222
Fax: +49 (0)4863 999 230
c.hoefinghoff@tz-spo.de

TYSKLAND – NIEDERSACHSEN

Arndt Meyer-Vosgerau

Nationalparkverwaltung
Niedersächsisches Wattenmeer
Virchowstr. 1
D - 26382 Wilhelmshaven
Tlf: +49 (0)4421 911 269
arndt.meyer-vosgerau@
nlpv-wattenmeer.niedersachsen.de

Stephanie Rohenkohl

Amt für regionale Landesentwicklung
Weser-Ems
Theodor-Tantzen-Platz 8,
D - 26122 Oldenburg
Tlf: 0441/799 2395
Fax: 0441/799 6 2395
Stephanie.Rohenkohl@
arl-we.niedersachsen.de

Die Nordsee GmbH

Olympiastrasse 1
D - 26419 Schortens
Tlf: +49 (0)4421-956099-7
Fax: +49 (0)4421-956099-9
info@die-nordsee.de

TYSKLAND – HAMBURG

Klaus Janke

Behörde für Stadtentwicklung
und Umwelt,
Neuenfelder Str. 19,
D - 21109 Hamburg
Tlf: +49 (0)40 42840 3392
klaus.janke@bsu.hamburg.de

DENMARK

Thomas Holst-Christensen

Nationalpark Vadehavet
Tønninggaard, Havnebyvej 30
DK 6792 Rømø
Tlf: +45 72 54 36 26
Mobile: +45 21 77 77 22
thhch@danmarksnationalparker.dk

Anne Krag Svendsen

Kommunernes Vadehavssekretariat
Havnebyvej 30
DK 6792 Rømø
Tlf: +45 72 54 36 54
Mobile: +45 29 65 84 18
anks@esbjergkommune.dk

Anne Husum Marboe

Miljøministeriet – Naturstyrelsen
Vadehavet
Skovridervej 3
DK 6510 Gram
Tlf: +45 72 54 34 15
Mobil: +45 21 21 55 19
anhma@nst.dk

NGOS

Anja Szczesinski

WWF - Germany
Hafenstraße 3
D - 25813 Husum
Tlf: +49 (0)4841 66 85 45
Fax: +49 (0)4841 66 85 39
anja.szczesinski@wwf.de

Herman Verheij

Waddenvereniging
Droogstraat 3, Postbus 90
NL 8860 AB Harlingen
Tlf: +31 (0)517 493 640
Fax: +31 (0)517 493 601
Mobile: +31 (0)6 13 54 99 64
verheij@waddenvereniging.nl

European Union

The European Regional Development Fund

Udfærdigelsen af strategien for bæredygtig turisme blev medfinansieret af Interreg IVB North Sea Region Programme.